

Regionstyrelsen

## **Yttrande över betänkandet Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1)**

Föredragande regionråd: Robert Johansson

### **Ärendebeskrivning**

Justitiedepartementet har remitterat betänkandet *Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1)*, till Region Stockholm för yttrande.

### **Förslag till beslut**

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande tillsammans med Regionrådsberedningens motivering utgör Regions Stockholms yttrande till Justitiedepartementet över betänkandet *Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1)*.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

### **Regionrådsberedningens motivering**

Regionrådsberedningen ser positivt på utredningen och instämmer i förvaltningens yttrande att utredningens slutsatser och förslag är ett steg i rätt riktning. Det är centralt att dagens offentliganställda har ett gott skydd mot våld, hot och trakasserier som stämmer överens med dagens hårdare samhällsklimat. Det är därför bra att utredning har haft ansatsen att se över och föreslå en modernisering av bestämmelserna. Vi välkomnar att den förra regeringen tillsatte denna utredning och att den nuvarande regeringen går vidare med den.

Regionrådsberedningen anser vidare att myndigheten eller arbetsgivaren borde kunna ses som målsägande vid brott enligt 17 kap. brottsbalken i stället för den enskilde medarbetaren eftersom brottsligheten i teorin också riktas mot verksamheten. Det skulle också bidra till minskad fokus på den enskilde medarbetaren i rättsprocessen, även om det fortsatt kan kräva att den enskilda individen kan behöva vittna.

En ytterligare relevant fråga utöver utredningens direktiv och förslag är behovet av insatser för att förebygga hot och våld mot personal inom ambulanssjukvården. Inom Mittenkoalitionen ser vi behov av att utreda frågan om att även ambulanspersonal ska ha tillgång till relevant information om den adress de är dirigerade till. Ambulanspersonalen skulle behöva tillgång till denna information genom så kallade flaggade adresser för att kunna förbereda sig rätt och eventuellt koppla in andra resurser som t ex polis. Det skulle kunna vara en säkerhetshöjande och förebyggande åtgärd för medarbetarna inom ambulanssjukvården.

**Beslutsunderlag**

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande
2. Sammanfattning av Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1)

Aida Hadžialić

Robert Johansson

Regionstyrelsen

## **Yttrande över betänkandet Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1)**

### **Regionledningskontorets förslag till beslut**

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Regions Stockholms yttrande till Justitiedepartementet över betänkandet Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1).
2. Paragrafen justeras omedelbart.

### **Sammanfattning**

Justitiedepartementet har remitterat betänkandet *Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1)*, till Region Stockholm för yttrande. Utredningen har gjort en allmän översyn av straffbestämmelserna i 17 kap. brottsbalken om våld eller hot mot tjänsteman, förgripelse mot tjänsteman och våldsamt motstånd. Utredningen bedömer att bestämmelserna behöver anpassas och moderniseras för att säkerställa att det förstärkta straffrättsliga skyddet även omfattar nya brottstyper, nya kommunikationsformer och företeelser. Utredningen föreslår även att det införs ett nytt brott om förolämpning mot tjänsteman i 17 kap. brottsbalken.

Utredningen har även analyserat behovet av en minskad exponering av offentliganställdas namn i beslut och handlingar och om det finns behov av författningsändringar. Vidare har utredningen analyserat behovet av ett starkare skydd för uppgifter om offentliganställda i personaladministrativa system samt behovet av ett utökat skydd för offentliganställdas kontaktuppgifter i folkbokföringen.

Sammantaget ser Region Stockholm positivt på utredningens förslag och att de är ett steg i rätt riktning. De föreslagna förändringarna är dock inte tillräckliga för att stärka skyddet för regionens medarbetare och det krävs ytterligare åtgärder för att stärka det straffrättsliga skyddet för andra yrkeskategorier inom regionens olika verksamheter.

## Bakgrund

Justitiedepartementet har remitterat betänkandet *Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1)*, till Region Stockholm för yttrande.

Regeringen beslutade den 21 april 2022 att utse en särskild utredare för att överväga olika författningsändringar för att minska offentliganställdas utsatthet för våld, hot och trakasserier. Syftet har varit både att förbättra situationen för de anställda och att värna den offentliga verksamheten (dir. 2022:31).

Utredningen har gjort en allmän översyn av straffbestämmelserna i 17 kap. brottsbalken om våld eller hot mot tjänsteman, förgripelse mot tjänsteman och våldsamt motstånd. Utredningen bedömer att bestämmelserna behöver anpassas och moderniseras för att säkerställa att det förstärkta straffrättsliga skyddet även omfattar nya brottstyper, nya kommunikationsformer och företeelser. Utredningen föreslår inte några ändringar för det straffbara området för våld mot tjänsteman. Däremot föreslås att det straffbara området för hot mot tjänsteman utvidgas till att avse hot om brottslig gärning. Samtidigt föreslås en skärpt straffskala för de båda brotten.

Vidare har utredningen tagit ställning till om det straffrättsliga skyddet för tjänstemän mot förolämpningar och andra kränkningar behöver förstärkas. Utredningen föreslår att bestämmelsen i 17 kap. 2 § brottsbalken ska förändras och förtydligas i vissa avseenden samt att brottets beteckning ska ändras till angrepp mot tjänsteman. Även straffskalan för brottet föreslås skärpas för att betona allvaret i gärningar som riktar sig mot tjänstemän i syfte att tvinga fram, hindra eller hämnas för åtgärder vid myndighetsutövning.

För att stärka det straffrättsliga skyddet för tjänstemän mot brott som sker upprepat i trakasserande syfte föreslår utredningen att brotten mot tjänstemän i 17 kap. brottsbalken ska läggas till i uppräknningen av brott som kan utgöra olaga förföljelse enligt 4 kap. 4 b § brottsbalken.

Utredningen föreslår att det införs ett nytt brott om förolämpning mot tjänsteman i 17 kap. brottsbalken. Det innebär att den som angriper en tjänsteman vid hans eller hennes myndighetsutövning genom att rikta beskyllning, nedsättande uttalande eller förödmjukande beteende mot tjänstemannen döms, om gärningen är ägnad att kränka hans eller hennes självkänsla eller värdighet, för förolämpning mot tjänsteman. Eftersom

brottet riktar sig både mot enskilda och allmänna intressen ska brottet ligga under allmänt åtal utan särskild åtalsprövning. Det ska inte heller krävas särskilda villkor för åtal, exempelvis angivelse från målsäganden.

Utredningen har även analyserat behovet av en minskad exponering av offentliganställdas namn och om det finns behov av författningsändringar som minskar kraven på användning av namn i beslut och andra handlingar som dokumenterar åtgärder. Utredningens bedömning är att det inte bör införas en reglering som skapar förutsättningar för att ersätta namn med en mer anonym beteckning, t.ex. ett identifikationsnummer eller tjänstgöringsnummer, när dokumentation görs. Utredningen anser inte att åtgärden är ändamålsenlig eller proportionerlig för att minska utsattheten bland offentliganställda.

Däremot föreslås att det ska införas en ny bestämmelse i 33 § förvaltningslagen som möjliggör att uppgift om namn på beslutsfattare, föredragande eller andra som medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet, inte behöver anges i en skriftlig underrättelse om beslut. Förslaget ger utrymme för att i vissa fall minska exponeringen av offentliganställdas namn vid underrättelse om beslut när riskerna för hot, våld och trakasserier är särskilt framträdande.

Vidare har utredningen analyserat behovet av ett starkare skydd för uppgifter om offentliganställda och om behovet motiverar författningsändringar. Någon ändring av sekretesskyddet för uppgift om anställds namn i personaladministrativ verksamhet föreslås dock inte.

Till sist har utredningen analyserat behovet av ett utökat skydd för offentliganställdas kontaktuppgifter i folkbokföringen m.m. men gjort bedömningen att folkbokföringssekretessen i förening med övriga befintliga skyddsåtgärder inom folkbokföringen ger ett ändamålsenligt skydd för offentliganställdas personuppgifter vid hot och förföljelse, eller risk för sådana handlingar.

### **Region Stockholms yttrande**

Region Stockholm instämmer i utredningens problembeskrivning att utsattheten för våld, hot och trakasserier är stor och finns inom hela den offentliga förvaltningen och tycks ha ökat på senare tid. Sammantaget ser Region Stockholm positivt på utredningens förslag och att de är ett steg i rätt riktning. De föreslagna förändringarna är dock inte tillräckliga för att stärka skyddet för regionens medarbetare och det krävs ytterligare åtgärder

för att stärka det straffrättsliga skyddet för andra yrkeskategorier inom regionens olika verksamheter.

Region Stockholm har i tidigare yttrande över betänkandet *En skärpt syn på brott på mot journalister och utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner* (SOU 2022:2) (RS 2022-0211) lyft fram behovet av stärkt straffrättsligt skydd för andra utsatta yrkeskategorier. Personal inom vårdens centrala administration har ofta en ökad utsatthet för hot och påtryckningar i det att de bl.a. fattar beslut som har stor betydelse för enskilda individer och vårdgivare. I Region Stockholm hanterar patientnämndens förvaltning årligen en stor mängd synpunkter och klagomål på vården. Även i denna verksamhet förekommer det att handläggare utsätts för hot och påtryckningar. I yttrande över Blåljusutredningens delbetänkande *Stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och andra samhällsnyttiga funktioner* (SOU 2018:2) (LS 2018-0198) pekades även på att tjänstemän som arbetar enligt lagen (1977:67) om tilläggsavgift i kollektiv persontrafik har en utsatt arbetsuppgift.

Utredningsuppdraget är tydligt avgränsat för att ta sikte på tjänstemän och skyddet för myndighetsutövning. Inom Region Stockholm är det därför en mindre andel av medarbetarna som träffas av bestämmelserna. Sedan den 1 augusti 2023 gäller dock straffbestämmelserna om våld eller hot mot tjänsteman och förgripelse mot tjänsteman (17 kap. 1 och 2 §§) också om någon förgriper sig mot en utövare av viss samhällsnyttig funktion i dennes tjänsteutövning. Med utövare av viss samhällsnyttig funktion avses bl.a. hälso- och sjukvårdspersonal. Region Stockholm som arbetsgivare ser därför positivt på utredningens förslag att utvidga det straffbara området för hot mot tjänsteman till att även avse hot om brottslig gärning.

Region Stockholm ser vidare positivt på utredningens förslag att 17 kap. 2 § brottsbalken ska förändras och förtydligas i vissa avseenden samt att brottets beteckning ska ändras till angrepp mot tjänsteman. Region Stockholm instämmer i utredningens bedömning att dessa ändringar bidrar till att fler brottsliga gärningar riktade mot tjänstemannen och dess närstående därmed inkluderas. Förändringen bedöms också nödvändig för att kunna möta den ökade problematiken kopplad till våld, hot och påtryckningar som ett hårdare samhällsklimat har medfört.

Region Stockholm tillstyrker förslaget att införa det nya brottet förolämpning mot tjänsteman. Denna typ av opåkallade angrepp berör

tjänstemannen på det personliga planet och riskerar att leda till att nivån för vad som anses som acceptabelt att utstå i sin tjänsteutövning förskjuts. Samtidigt kan Region Stockholm konstatera, liksom utredningen, att förolämpningar är ett problem för många offentligtanställda, inte bara för dem med myndighetsutövande funktioner. Region Stockholm önskar därför att frågan om ett utsträckt ansvar för förolämpning mot tjänsteman till vissa samhällsnyttiga funktioner (dvs. personal inom hälso- och sjukvård) fortsatt utreds.

Region Stockholm instämmer i utredningens bedömning att inte ersätta namn med anonym beteckning i dokumentation. Som utredningen framhåller är det av vikt att medborgares rätt att ifrågasätta beslut och ingripanden upprätthålls. Det är grundläggande förutsättningar för rättssamhället och den demokratiska debatten. Region Stockholm vill samtidigt belysa den utsattheten som kan uppstå inom hälso- och sjukvården, exempelvis inom psykiatrin, som negativt kan påverka en individ såsom vid medicinsk anmälningskyldighet. Region Stockholm anser att utredningen (dir. 2023:145), som regeringen nyligen beslutat kring att tillsätta, är högst relevant för att se över behovet för att stärka skyddet för den personliga integriteten.

Region Stockholm anser att förslaget om en lättnad kring att inte behöva ange namnet för beslutsfattare, föredragande eller andra som har deltagit vid den slutliga handläggningen är bra. På detta sätt omhändertas säkerhetsaspekterna för personal på ett lämpligare sätt vid vissa ärenden där angrepp mot tjänsteman riskerar att vanligen förekomma.

### **Ekonomiska konsekvenser**

Beslutet bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Emma Lennartsson  
Regiondirektör

Anders Gidrup  
Tf direktör säkerhet och beredskap

**Beslutsunderlag**

1. Sammanfattning av Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1)

**Beslutsexpediering**

1. Justitiedepartementet

Godkänd av Emma Lennartsson, 2024-03-04



**§ 94****Yttrande över betänkandet Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1)**

RS 2024-0066

**Sammanfattning**

Justitiedepartementet har remitterat betänkandet *Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1)*, till Region Stockholm för yttrande.

**Beslutsunderlag**

- Regionrådsberedningens förslag till beslut RS 2024-0066
- Regiondirektörens tjänsteutlåtande Yttrande över Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1)
- Sammanfattning av Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1)

**Yrkanden**

Ordförande Aida Hadžialić (S) yrkar bifall till regionrådsberedningens förslag i skrivelse den 27 mars 2024 (bilaga).

**Beslut**



Regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande tillsammans med regionrådsberedningens motivering utgör Regions Stockholms yttrande till Justitiedepartementet över betänkandet Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1).
2. Paragrafen justeras omedelbart.

**Skickas till**

Justitiedepartementet

---

  Exp. datum Sign.

Regionstyrelsen

**Yttrande över betänkandet Ett starkare skydd för  
offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU  
2024:1)**

Föredragande regionråd: Robert Johansson

**Ärendebeskrivning**

Justitiedepartementet har remitterat betänkandet *Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1)*, till Region Stockholm för yttrande.

**Förslag till beslut**

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande tillsammans med Regionrådsberedningens motivering utgör Regions Stockholms yttrande till Justitiedepartementet över betänkandet *Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1)*.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

**Regionrådsberedningens motivering**

Regionrådsberedningen ser positivt på utredningen och instämmer i förvaltningens yttrande att utredningens slutsatser och förslag är ett steg i rätt riktning. Det är centralt att dagens offentliganställda har ett gott skydd mot våld, hot och trakasserier som stämmer överens med dagens hårdare samhällsklimat. Det är därför bra att utredning har haft ansatsen att se över och föreslå en modernisering av bestämmelserna. Vi välkomnar att den förra regeringen tillsatte denna utredning och att den nuvarande regeringen går vidare med den.

Regionrådsberedningen anser vidare att myndigheten eller arbetsgivaren borde kunna ses som målsägande vid brott enligt 17 kap. brottsbalken i stället för den enskilde medarbetaren eftersom brottsligheten i teorin också riktas mot verksamheten. Det skulle också bidra till minskad fokus på den enskilde medarbetaren i rättsprocessen, även om det fortsatt kan kräva att den enskilda individen kan behöva vittna.



En ytterligare relevant fråga utöver utredningens direktiv och förslag är behovet av insatser för att förebygga hot och våld mot personal inom ambulanssjukvården. Inom Mittenkoalitionen ser vi behov av att utreda frågan om att även ambulanspersonal ska ha tillgång till relevant information om den adress de är dirigerade till. Ambulanspersonalen skulle behöva tillgång till denna information genom så kallade flaggade adresser för att kunna förbereda sig rätt och eventuellt koppla in andra resurser som t ex polis. Det skulle kunna vara en säkerhetshöjande och förebyggande åtgärd för medarbetarna inom ambulanssjukvården.

**Beslutsunderlag**

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande
2. Sammanfattning av Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1)

Aida Hadžialić

Robert Johansson

